

Aloïs Gerlo

De eerste rector van de VUB

1915 - 1998

'Mijn levensverhaal lijkt dispaaraat, maar dat is het niet!' zegt Aloïs Gerlo. Hij koos voor de tegenstroom, wat zijn leven woelig maakte. Later noemde hij zichzelf 'liberaal, sociaal-democraat, flamingant, nationalist en verdediger van de christelijke waarden'.

In Baasrode wordt bij huisschilder Gerlo een vijfde zoon geboren. Aloïs. Een intelligente jongen. 'Zo ne gast moet voortstuderen, vader Gerlo!' luidt het. Dat lukt, met studieleningen. Studeren, in Gent, maar ook aan de Sorbonne. Voor Aloïs is het een hobby. Klassieke filologie, Slavische talen. Hij doctoreert in Wijsbegeerte en Letteren! Tussendoor richt hij de studentenclub Scaldis op en componeert het clublied.

Zijn jonge leven wordt niet gespaard. Vader sterft aan kanker, een broer verwondt zich dodelijk bij een zware val en moeder wordt doodgereden aan haar voordeur... Gerlo begint zijn beroepsleven als studiemeester. Hij staat in diverse athenea. Bijverdienen is nodig. Hij vertaalt Latijnse schrijvers: Tertullianus, een bisschop die de kerkelijke weelde aankloeg, Aristophanus, die opkwam tegen oorlogsgeweld en Lucretius - 7000 verzen, man - een materialistische filosoof, verwaarloosd omdat voor christelijke filosofen alleen de spirituele Plato telde!

Na de oorlog wordt Gerlo hoogleraar in Gent en Brussel. Hij publiceert over de katholieke humanist Erasmus. Over coëxistentie en ontwapening. Over kansgelijkheid in het onderwijs. Over Marnix van Sint-Aldegonde, de Antwerpse burgemeester in verzet tegen Spanje. Over Charles de Coster en hoe Tyl Uilenspiegel de Spanjaard bestreed...

De 50.000 valse 'Le Soir'-bladen die de Duitsers razend maken... Aloïs wist van niets, maar zat er voor veel tussen.

Zo'n dwarsligger kan geen boekenwurm zijn! Al jong kiest hij voor de socialistische partij. Als die in 1940 aanleunt bij de collaboratie, stapt hij over naar de Kommunistische partij én naar het verzet. Hij verzorgt de 75 sluikbladen van het Onafhankelijkheidsfront en leeft maanden ondergedoken.

Wanneer Stalin ontmaskerd wordt en Russische troepen de Hongaarse opstand neerslaan is de maat vol! Gerlo keert terug naar de socialisten. Die hij weer verlaat wegens onenigheid over de plaatsing van Amerikaanse kruisraketten.

Aloïs Gerlo was een tijdje hoofdredacteur van de krant 'De Rode Vaan'. Hij ontmoette er de schrijver Louis Paul Boon. Toen de krant moest bezuinigen ontsloeg hij Louis...

In 1947 al, pleit Gerlo voor federalisme. Hij wordt actief in het 'Vlaams Onderwijscentrum Brussel' en publiceert mee het Vlaams Manifest over Brussel. Als voorzitter van het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen helpt hij de verzuiling te doorbreken. Hij wordt ook nog voorzitter van de Vereniging van Vlaamse Professoren. Die speelt een beslissende rol bij het ontstaan van Vlaamse 'vrije' universiteiten. Hij wordt de éérste rector van de autonome VUB, de Vrije Universiteit Brussel.